

CHRISTIAN CLAUWERS: KLIMAAT-DIPLOMAAT MET BEELDEN

Christian Clauwers hangt een werk op in het gemeentehuis van Schoten

© Jan Auman

de Pacific, waar veel al dan niet bewoonde atoleilanden worden bedreigd. Maar ook elders krijgt men af te rekenen met toenemende kusterosie, overstromde delta's of wegzinkende eilanden.

Vorig jaar bracht ik een paar maanden door op de Lofoten, een eilandengroep in het noorden van Noorwegen. De lokale bevolking is er grotendeels afhankelijk van de visserij. Door de stijgende temperatuur van het zeewater, komt die echter onder druk te staan. De populaire vissoort skrei blijft zich al een stuk noordelijker ophouden dan vroeger. Daardoor moeten de vissers verder uitvaren en krijgen ze vaker te maken met sterke stromingen en ruwe weersomstandigheden. De Lofoten spelen een pioniersrol op klimaatvlak. De Europese Green Deal heeft vastgelegd dat Europa in 2050 klimaatneutraal zou moeten zijn, maar de eilanden willen die doelstelling al tegen 2030 bereiken.

Voor alle duidelijkheid, ik concentreer me niet alléén op water en ijs. Kort voor het uitbreken van de oorlog in Oekraïne kon ik gedurende 72 uur de site van Tsjernobyl documenteren. Ik liep er rond in zeven verlaten dorpen en kon ook indrukwekkende foto's maken in de controlekamer van de ontplofte reactor nummer 4 en bij een ontmantelde reactor. Alle gebouwen rond de voormalige kerncentrale raken stil aan overwoekerd door planten en bomen. Ik zag er eekhoorns, wilde honden en zelfs een hert. Na mijn terugkeer bleek ik volgens het Federaal Agentschap van Nucleaire Controle (FANC) ongeveer evenveel radioactieve stoffen in mijn lijf te hebben als een radioloog in één jaar te verwerken krijgt...

Verscheidene beelden uit de foto-expo in de Senaat nam u aan boord van het onderzoeksschip Belgica.

In mei vorig jaar verbleef ik inderdaad een tweetal weken op de R/V ('Research Vessel', nvdv.) Belgica. Dit nieuwe onderzoeksschip van het Federaal Wetenschapsbeleid werd in februari 2020 te water gelaten en heeft zo'n 54 miljoen euro gekost. Het Koninklijk Belgisch Instituut voor Natuurwetenschappen is verantwoordelijk voor het budgettaire beheer van het schip, de wetenschappelijke instrumentatie en de planning van de wetenschappelijke campagnes. Dit *state of the art* onderzoeksschip zet ons land weer helemaal op de kaart binnen het internationale maritieme onderzoek. Het schip maakt deel uit van de Koninklijke Marine en is voorzien van gespecialiseerde uitrusting waarmee men tot 5.000 meter diepte oceanografisch onderzoek kan doen. Bovendien zijn er verscheidene labo's aan boord. Samen met 22 wetenschappers heb ik op de Belgica in de Middellandse Zee deelgenomen aan een interdisciplinaire onderzoeksoverdracht met tal van fysieke en chemische metingen. Zo onderzocht men onder meer de zuurtegraad van het water, het plankton en de aanwezigheid van microplastics. Ik heb zelf kunnen zien hoe van op 300 meter diepte stalen met kleine oranje partikels werden opgehaald – dat zegt wel iets over

Het is geen sinecure om Christian Clauwers (Rc Antwerpen-Oost) te strikken voor een interview. Als internationaal gerenommeerd fotograaf heeft hij de vijf oceanen bevaren en de twee poolgebieden bezocht. Hij brengt zijn expeditie in beeld om aandacht te vragen voor de kwetsbaarheid van de natuur en de bescherming van de biodiversiteit. Een selectie van zijn werk is nog tot 21 juli te zien in de Senaat, onder de titel *Awareness, a matter of time*. 'Door het conflict tussen mens en natuur weer te geven, maak ik mensen bewust van de klimaatproblematiek. Dat ook Rotary vandaag volop inzet op milieukwesties, kan ik alleen maar toejuichen.'

Wanneer we elkaar te spreken krijgen – via Teams – zit Christian in een Indisch restaurant in het Noorse Bergen. Eerder die dag heeft hij een wetenschappelijke conferentie geopend, in het bijzijn van kroonprins Haakon. 's Anderendaags vertrekt hij al weer naar de Pacific, om er de nefaste gevolgen van de stijgende zeespiegel vast te leggen.

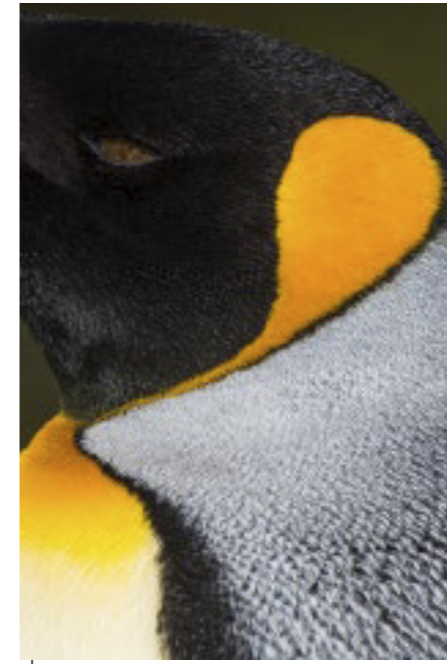
In persartikelen wordt u vaak omschreven als 'ontdekkingsreiziger' of 'avonturier'. Herkent u zich in die termen?

Ik zie mezelf vooral als een documentairefotograaf, die op een bewuste manier het conflict tussen mens en natuur in beeld brengt, vooral in oceanen en polaire gebieden. Door de fragiele schoonheid te tonen van wat ons nog rest aan ongerepte gebieden, probeer ik burgers en beleidsmakers te sensibiliseren. Ik ben dus niet louter een natuurfotograaf. Met mijn beelden probeer ik emoties op te wekken, die op hun beurt aanzetten tot actie. Anderzijds ben ik ook geen activist. Ik zoek niet bewust dramatische situ-

aties op of plekken die helemaal verloederd zijn. Ik probeer de werkelijkheid neutraal te registreren en wetenschappers, politici en mensen uit de industrie samen te brengen om oplossingen te zoeken. Als ik een close-up van een pinguïn fotografeer (zie beeld op pagina hiernaast, nvdv), wil ik eigenlijk zeggen: 'Kijk eens wat we moeten beschermen.' Een Frans-talige krant noemde me ooit een 'diplomaat met beelden'. Da's wel een rake omschrijving, vind ik. Ik verwerk mijn expeditie steeds in een fotoboek, een tentoonstelling en een lezingenreeks, om een zo groot mogelijk publiek te bereiken.

U bent vooral actief op oceanen en in poolgebieden. Waarom fascineren die u zo?

Enerzijds omdat je er enkele van de laatste ongerepte plekken op onze planeet vindt, en anderzijds omdat de gevolgen van de klimaatopwarming zich er het duidelijkst doen voelen. Het smelten van de ijskappen in Groenland en op Antarctica doet het zeeniveau stijgen. Ik werk nu aan een fotoreeks in

South Atlantic Odyssey – The King of Kings

© Christian Clauwers

R/V Belgica

© Christian Clauwers

de schaal van de plasticvervuiling... De expeditie toonde ook duidelijk aan dat er steeds meer 'antropogene' koolstof in het zeewater zit; die dus afkomstig is van menselijke activiteiten.

Welke bestemming zou u graag nog eens aandoen?

Ik heb al een groot stuk van de wereld gezien, van Spitsbergen tot de Crozet-eilanden in de Indische Oceaan. Ooit zou ik nog graag op de exacte Zuidpool willen staan. Het moet een ongelofelijke kick geven om op de plek te staan waar alle tijdszones samenkomen en de aarde letterlijk stilstaat.

U bent ongeveer een jaar geleden lid geworden van Rc Antwerpen-Oost. Wat trekt u aan in Rotary?

Ik kan mij vinden in alle Rotaryprincipes, maar het feit dat Rotary recent van milieu en klimaat een nieuw focusdomein heeft gemaakt, heeft me zeker mee over de streep getrokken. Eén van mijn eerste lezingen ooit gaf ik bij Rc Antwerpen-Oost. Ik had al langer een goede klik met enkele leden. Door mijn job kan ik helaas niet vaak aanwezig zijn, maar daar is gelukkig veel begrip voor. Ik wil me zeker verder verdiepen in de structuur en de werking van Rotary. Misschien kan ik ooit meewerken aan een Grant-project op het gebied van milieueducatie? Binnenkort reis ik trouwens naar de Filipijnen, op uitnodiging van Rc Manilla en Rc Cebu. Ik ga er een lezing geven en mijn fotoproject over de Pacific afwerken.

U nam ook deel aan verscheidene klimaatconferenties.

In Madrid (2019) en Glasgow (2021) heb ik enkele Belgische ministers en de rest van de delegatie inderdaad ondersteund met beeldmateriaal en dergelijke. Ook dat hoort bij mijn missie om overheden te sensibiliseren over wat er op het spel staat. Op de recentste Klimaatconferentie, in Sharm el-Sheikh, mocht ik delegatieleider zijn van het World Ocean Network, een groepering van non-profitorganisaties die pleiten voor een duurzame omgang

met de oceanen. De klimaatop in Madrid stond trouwens grotendeels in het teken van deze oceanen. De 'Blue Leaders' (België, Canada, Costa Rica, Peru, Panama, Ecuador, de Seychellen, Duitsland, Portugal en de staat California, nvdv.) pleitten ervoor om 30% van de oceaan wereldwijd tegen 2030 een beschermde status te geven. Daarvoor is in maart van dit jaar eindelijk een wereldwijd verdrag tot stand gekomen. Het geeft zeker voldoening dat ik het 'Blue Leaders'-event visueel kracht heb mogen bijzetten met mijn foto's.

Bent u steeds als fotograaf actief geweest?

Ik heb Politieke Wetenschappen gestudeerd aan de Universiteit Antwerpen en Global Management

aan de Antwerp Management School. Ik heb als communicatieverantwoordelijke gewerkt bij het Vlaams Parlement en was actief in een kunstgalerie, maar sinds 2017 richt ik me helemaal op de fotografie. Het is natuurlijk een grote uitdaging om elk project gefinancierd te krijgen. Daarom organiseer ik ook (foto-)reizen met kleine groepen naar Spitsbergen en Antarctica, voor een unieke ontmoeting met ijsberen en pinguïns.

STEVEN VERMEYLEN

(MET DANK AAN VÉRONIQUE LAUREYS, Rc SINT GILLIS STEKENE CAMASIACUM)

MEER INFO: WWW.CLAUWERS.COM

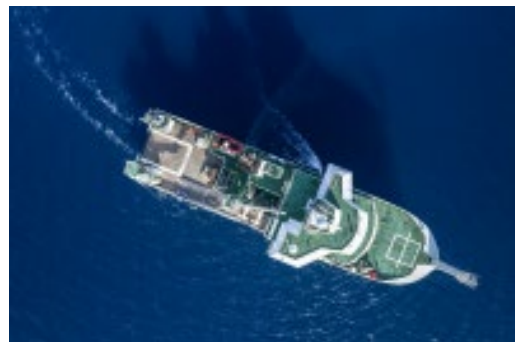
Een fotograaf met een missie

Reizen van weken en zelfs maanden hebben Christian Clauwers naar de polaire uitersten van onze planeet gebracht: van 81° Noord tot 78° Zuid. Reeds tweemaal reisde hij de wereld rond en hij verkende meer dan 114 landen op de zeven continenten. De tentoonstelling *Awareness, a matter of time* brengt recent werk van Christian, met foto's uit de series op de Belgica en op de Lofoten. Dat resulteert in een resem unieke foto's van ijsmassa's, pinguïns, albatrossen, vliegende vissen en ongerepte natuur. De fototentoonstelling in de Senaat loopt nog tot en met 21 juli 2023. Voor het grote publiek is er elke dinsdag toegang om 13 uur. Het bezoek is gratis, duurt 30 minuten en wordt begeleid door een gids. Ook een bezoek aan het Federaal Parlement is mogelijk, eveneens met gids. Aanmelden kort voor 13 uur aan de ingang van de Senaat, Leuvenseweg 7, 1000 Brussel. Voor groepen, neemt u best contact op met bezoek@senate.be. Op vrijdag 21 juli, opendeurdag in het Federaal Parlement, zal Christian Clauwers op zijn fototentoonstelling in de Senaat aanwezig zijn om bezoekers te woord te staan, van 11 uur tot 19 uur. Verder zal Christian op 21 juni, ook in de Senaat, een voordracht geven over het belang van beelden om de kloof tussen wetenschap en beleid te overbruggen. De focus zal hierbij liggen op de inzet van het Belgische onderzoeksschip R/V Belgica.

In samenwerking met de stad Oostende loopt trouwens tot 4 juli een verwante tentoonstelling, met als titel: *R/V Belgica, Belgian Research Vessel*, in de Nieuwe Gaanderijen, aan de Koning Boudewijnpromenade op de Zeedijk.

CHRISTIAN CLAUWERS, LE 'DIPLOMATE DU CLIMAT'

Photographe de renommée internationale, Christian Clauwers (Rc Antwerpen-Oost) a navigué sur les cinq océans et exploré les deux régions polaires. De ses expéditions, il ramène des images qui témoignent de la vulnérabilité de la nature et qui nous sensibilisent à la protection de la biodiversité. Une sélection de ses œuvres est exposée au Sénat jusqu'au 21 juillet, sous le titre *Awareness, a matter of time*.

© Christian Clauwers

R/V Belgica

Les articles de presse vous décrivent comme un explorateur et un aventurier. Vous reconnaissez-vous dans ces termes ?

Je me considère avant tout comme un photographe documentaire, conscient du conflit entre l'homme et la nature. En montrant la beauté fragile des rares régions encore vierges et inexplorées, j'essaie de sensibiliser les citoyens et les décideurs politiques. Par l'intermédiaire de mes photos, je m'efforce de susciter des émotions qui invitent à l'action. Cela étant dit, je ne suis pas un activiste. Je ne cherche pas à dramatiser la situation mais à documenter la réalité de manière objective afin d'amener les scientifiques, les hommes politiques et les industriels à trouver des solutions.

Pourquoi les océans et les pôles vous fascinent-ils autant ?

D'une part, parce qu'on y trouve certains des derniers endroits intacts de la planète et d'autre part, parce que c'est là que les effets du réchauffement climatique se font le plus ressentir. La fonte des calottes glaciaires du Groenland et de l'Antarctique entraîne une augmentation du niveau des mers. Je travaille actuellement sur une série de photos dans le Pacifique où de nombreux atolls, habités ou non, sont directement menacés par cette montée.

L'an dernier, j'ai passé quelques mois dans les îles Lofoten, un archipel norvégien. La population locale y vit essentiellement de la pêche. Or, avec l'augmentation de la température de la mer, cette activité est mise sous pression : les bancs de poissons remontent vers le nord et les pêcheurs doivent donc naviguer plus loin, affrontant des conditions météorologiques parfois très difficiles. Mais je ne passe pas toute ma vie sur l'eau ! Ainsi, peu avant le déclenchement de la guerre en Ukraine, j'ai pu aller visiter le site de Tchernobyl, duquel j'ai ramené des clichés impressionnants de la salle de contrôle du fameux réacteur n° 4, mais aussi de la nature qui a repris ses droits : bâtiments recouverts de plantes et d'arbres, écurieils, chiens sauvages et même un cerf.

Plusieurs de vos photos exposées au Sénat ont été prises à bord du Belgica.

En mai 2022, j'ai en effet passé deux semaines à bord du R/V ('Research Vessel') Belgica, un nouveau navire de recherche polyvalent qui a coûté quelque 54 millions €. Il y a différents laboratoires à bord, tous susceptibles de multiples usages et applications. Des échantillons de la faune et de la flore peuvent être prélevés jusqu'à une profondeur exceptionnelle de 5.000 mètres. Cet équipement de pointe permet à notre pays de se replacer sur la carte de la recherche sous-marine internationale.

Avec 22 scientifiques, j'ai participé à une mission interdisciplinaire en mer Méditerranée, impliquant de nombreuses mesures physiques et chimiques. Nous avons par exemple prélevé des microplastiques jusqu'à 300 mètres de profondeur, ce qui en dit long sur le phénomène de la pollution des océans... L'expédition a également clairement démontré l'augmentation du carbone 'anthropique' (provenant de l'activité humaine) dans l'eau de mer.

À quel endroit voudriez-vous encore vous rendre ?

À l'emplacement exact du pôle Sud. Cela doit procurer une sensation incroyable de se trouver là où tous les fuseaux horaires convergent et où la terre ne tourne pas.

Qu'est-ce qui vous a poussé à rejoindre le Rc Antwerpen-Oost l'année dernière ?

Des voyages de plusieurs semaines, voire de plusieurs mois, ont conduit Christian Clauwers aux confins de notre planète : de 81° Nord à 78° Sud. Il a déjà fait deux fois le tour du monde, explorant 114 pays sur les sept continents. L'exposition *Awareness, a matter of time* présente son travail récent (Belgica, Lofoten) à travers une série de clichés uniques de masses glaciaires, de pingouins, d'albatros, de poissons volants...

L'expo au Sénat, visible jusqu'au 21 juillet, est accessible au public chaque mardi à 13h. La visite guidée est gratuite et dure 30 minutes. Le public est prié de se présenter peu avant 13h à l'entrée du Sénat, rue de Louvain 7 à 1000 Bruxelles. Pour les groupes, réservation via visites@senate.be. Le vendredi 21 juillet, ce sera journée portes ouvertes au Parlement fédéral. Christian Clauwers sera présent pour s'entretenir avec les visiteurs et donner une conférence.

Je me retrouve dans toutes les valeurs rotariennes, mais le fait que le RI ait récemment fait de l'environnement un nouvel axe stratégique a sans doute achevé de me convaincre. Vu la nature de mes activités, je ne peux malheureusement pas être présent très souvent, mais mes amis font preuve d'une grande compréhension... J'aimerais un jour m'engager dans un projet lié à l'éducation relative à l'environnement.

Vous avez également participé à plusieurs conférences sur le climat.

En effet, en tant que membre de la délégation officielle belge, j'étais présent aux COP25 (Madrid 2019) et COP26 (Glasgow 2021), où j'ai pu présenter une partie de mes travaux. Cela fait partie de ma mission de sensibilisation des gouvernements. Lors de la dernière conférence sur le climat, à Charm el-Cheikh, j'ai mené la délégation de World Ocean Network, un réseau d'ONG qui plaident en faveur d'une gestion durable des océans. Celle-ci a fait un grand pas en avant grâce à la signature, en mars dernier, d'un traité global qui vise à protéger au moins 30% des océans de la planète d'ici 2030.

S.V. / D.C.

INFO : WWW.CLAUWERS.COM